Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	169 F1
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2021/8485	11.10.2021

Viite
HE 145/2021 vp

Yhteyshenkilö
Apulaisrahoituspäällikkö Runa Tufvesson

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on antanut maakunnan hallitukselle mahdollisuuden lausunnon antamiseen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Maakunnan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 5 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maakunnalle tulosta perittävää lisäveroa ja tilapäistä ylimääräistä tuloveroa sekä elinkeino- ja huviveroja, maakunnalle perittävien maksujen perusteita sekä kunnalle tulevaa veroa.

Myös pelit ja arpajaiset kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Arpajaisista säädetään arpajaisia koskevassa maakuntalaissa (1966:10) ja Ahvenanmaan raha-automaattiyhdistys Paf:in tehtävistä Ahvenanmaan raha-automaattiyhdistystä ja sen toimintaa koskevassa maakuntalaissa (1993:56).

Arpajaisverolain (552/1992) säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta arvioi lausunnossaan, että arpajaisvero ei olisi huvivero, ja että se, että arpajaisvero lasketaan elinkeinotoiminnan tuotosta ei tarkoittaisi sitä, että arpajaisvero olisi elinkeinovero. Maakunnan hallituksen arvio on kuitenkin edelleen se, että arpajaisveroa on pidettävä huvi- tai elinkeinoverona, ja että toimivaltakysymystä ei voida pitää lopullisesti ratkaistuna, koska Korkein hallinto-oikeus ei ole arvioinut lainsäädäntövaltaa Ahvenanmaan itsehallintolain 60 §:n mukaisesti.

Silti arpajaisverolakia sovelletaan myös Ahvenanmaalla toimeenpantaviin arpajaisiin. Ahvenanmaalla kannettu arpajaisvero kuitenkin palautetaan Ahvenanmaan maakunnalle vuosittain valtion talousarviosta maksettavalla määrärahalla.

Itsehallintolain 49 §:n mukaan Ahvenanmaalla maksettujen arpajaisverojen rahamäärät palautetaan vuosittain Ahvenanmaalle. Ahvenanmaalla kannettu arpajaisvero on tärkeä ja perusteltu tulo Ahvenanmaan talousarviossa. Ahvenanmaan itsehallintolain 44 §:n mukaan maakuntapäivät vahvistaa Ahvenanmaan talousarvion.

Esityksen sisältö ja maakunnan hallituksen lausunto

Valtion vuoden 2021 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä hallitus päätti turvata rahapelitoiminnan tuottojen edunsaajille vuotta 2019 vastaavan rahoitustason vuonna 2021. Kompensaatiosta, eli 347 miljoonasta eurosta, 80 miljoonaa euroa rahoitettiin alentamalla arpajaisveroa.

Hallitus on päättänyt jatkaa rahapelien tuottojen turvaamista edunsaajille jatkamalla arpajaisverotuksen kevennystä siten, että Veikkaus Oy:n tuloutus olisi 80 miljoonaa euroa suurempi kuin siinä tapauksessa, että arpajaisveron alentamista ei jatkettaisi. Kompensaatiosta, yhteismäärältään 330 miljoonaa euroa vuonna 2022 ja 305 miljoonaa euroa vuonna 2023, muu osa rahoitettaisiin kehysvaikutteisin budjettivaroin sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla hyödyntämällä jakamattomia voittovaroja.

Arpajaislainsäädäntö kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, mutta arpajaistoiminnan verotus kuuluu kuitenkin valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 49 §:n mukaan Ahvenanmaalla maksettujen arpajaisverojen rahamäärät palautetaan Ahvenanmaan maakunnalle vuosittain valtion varoista.

Arpajaisverolain 4 §:n 1 momentin mukaan arpajaisvero yksinoikeudella toimeenpantavista arpajaisista lasketaan arpajaisten tuotosta. Verokanta oli 12 prosenttia ennen sen määräaikaista alentamista 5,5 prosenttiin kuluvalle vuodelle. Tuotolla tarkoitetaan rahapanosten yhteismäärän ja pelaajille maksettujen voittojen erotusta. Vuonna 2020 arpajaisveron kertymästä, jonka suuruus oli 174,9 miljoonaa euroa, Veikkaus Oy:n osuus oli 93,0 prosenttia, eli 162,7 miljoonaa euroa, ja Paf:in osuus 5,9 prosenttia, eli 10,4 miljoonaa euroa.

Esityksen tavoitteena on turvata Veikkaus Oy:n tuotoista avustuksia saavien tahojen taloudellisia toimintaedellytyksiä vuosille 2022 ja 2023.

Arpajaisverolakia koskeneen esityksen HE 15/1992 vp veroastetta käsittelevän kappaleen mukaan arpajaisvero ei saisi rajoittaa arpajaisten toimeenpanijoiden varainkeruuta yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Arpajaisverolain mukaan siis veroasteen ja varainkeruun yleishyödyllisiin tarkoituksiin tulisi olla tasapainossa. Arpajaisverolain yksinoikeudella toimeenpantavia arpajaisia koskevaa veroastetta sovelletaan kahteen kotimaiseen toimijaan, Veikkaus Oy:hyn ja Paf:iin.

Sen takia arpajaisverolakia muutettaessa näiden molempien verosubjektien tilannetta tulisi tarkastella tasavertaisesti eikä arpajaisverotuksen pitäisi perustua pelkästään toisen toimijan tilanteeseen.

Paf:in maksaman arpajaisveron alentuessa alentuisi myös Ahvenanmaan maakunnalle itsehallintolain 49 §:n nojalla valtion varoista palautettava määrä, vuoden 2022 osalta noin 6 miljoonalla eurolla. Paf:in tuottojen verotusta lasketaan Veikkaus Oy:n verotuksen laskua vastaavassa suhteessa. Tuotot kasvavat arpajaisveron laskua vastaavassa suhteessa. Sen takia lakiehdotuksella ei ole mitään nettovaikutusta Ahvenanmaan talousarvioon. Paf:in tuoton käyttöä säännellään kuitenkin arpajaisia koskevalla maakuntalailla (1966:10), kun taas arpajaisverotuottojen käyttöä ei ole säännelty. Muutoksella siis käytännössä rajoitetaan Ahvenanmaan itsehallintolain 44 §:n mukaista maakuntapäivien budjettivaltaa.

Maakunnan hallitus ei ole tyytyväinen siihen, että myös Ahvenanmaata koskeva arpajaisveropolitiikka perustuu yksinomaan valtakunnan tilanteeseen. Vaikka koronatilanteen vaikutus Paf:in toimintaan on ollut kielteinen, on selvää, että muutoksen tarkoituksena on siirtää valtion tuloja arpajaisverotuloista Veikkauksen edunsaajille valtakunnassa maksettaviin rahapelien tuottoihin. Tämä osoittaa, että elinkeinotoiminnan verotusta koskevan lainsäädäntövallan erottaminen elinkeinotoiminnan sääntelyä koskevasta lainsäädäntövallasta ei ole tarkoituksenmukaista.

Maakunnan hallitus toteaa, että maakunnan hallitus edelleen mieluummin keräisi tuloja arpajaisveroista aiemman 12 prosentin veroasteen mukaan kuin korkeampana tuottona Ahvenanmaan raha-automaattiyhdistys Paf:lta.

Lisäksi maakunnan hallitus edellyttää, että arpajaisveron nykyjärjestelmän väliaikaiset alennukset voitaisiin tulevaisuudessa toteuttaa maakunnan hallituksen aloitteesta myös sen varmistamiseksi, että maakunnan edunsaajien toimintaedellytykset maakunnassa eivät heikentyisi, jos Paf:in tuotto heikkenee.

Ministeri Roger Höglund

Apulaisrahoituspäällikkö Runa Tufvesson